Zlatomir Car, dipl. oec.

ZAJEDNIČKO ORGANIZIRANJE SVIH SEGMENATA TURISTIČKE PONUDE CRIKVENIČKO-VINODOLSKE RIVIJERE

Da bi se od turizma postigli što veći i bolji efekti, kako za turiste tako i za turističku privredu, mora se djelovati u pravcu što šireg uključivanja u turizam brojnih pokretačkih faktora i raznovrsnih privrednih i neprivrednih aktivnosti. No, turistička politika koja bi dovela do nagomilavanja tih faktora, makar i u znatnom broju, bila bi nepotpuna i postigla bi vrlo ograničene rezultate ako svaki od tih sudionika u turizmu ne bi dobio i svoje određeno mjesto, te ako ne bi bili utvrđeni i koordinirani njihovi zadaci i na njima zasnovani međusobni odnosi. Tek kada se ti odnosi formiraju u jedinstven organski sistem, koji je usmjeren na najuspješniju podjelu rada i suradnju svih sudionika u turizmu, dobiva turistička politika svoj organizacioni oslonac i istom time stječe jedan od bitnih uvjeta da može prijeći na područje smišljene i organizirane akcije.

U tom se smislu govori o organizaciji turizma kao o sistemu koji na najefikasniji način koordinira snage i odnose nosilaca i izvršilaca različitih zadataka turističke politike radi ostvarivanja njezinih ciljeva.

Što su njegovi ciljevi obuhvatniji, a zadaci veći, to se u turizam mora uključiti više sudionika, pa samim tim razvijeniji turizam zahtijeva i složeniju strukturu, a to znači i savršeniju organizaciju. Na taj način organizacija turizma postaje bitan uvjet i mjerilo turističke razvijenosti i turističke kvalitete neke zemlje, područja (rivijere) ili mjesta.

Svi organizirani nosioci ili izvršioci turističke politike pojavljuju se u nekoliko organizacionih oblika, a to su:

- društvene organizacije (turističke zajednice)
- privredne organizacije (hotelska, ugostiteljska, trgovinska, zanatska, komunalna i druga poduzeća i radnje)
- ustanove (informacioni biroi ili centri, kulturne, razonodne, zdravstvene i druge ustanove)
- organi vlasti (upravni organi direktno ili indirektno prenosom određenih nadležnosti i funkcija na turističke organe).

Društvene organizacije (turističke zajednice)

Društvene organizacije (društva za uljepšavanje mjesta, kupališna društva, turistička društva i savez) svojim su aktivnostima značajno utjecale na razvitak turizma na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri. Pored brige za uljepšavanje mjesta, obogaćivanja turističke ponude kulturnim, zabavnim i sportskim sadržajima, turistička su društva posredovala u iznajmljivanju privatnih soba putem svojih biroa sve do 1981. g. u Novom Vinodolskom, odnosno 1982. godine u Crikvenici, Selcima i Dramlju.

U skladu sa Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju Hrvatskog turizma (Nar. nov. br. 27/91) organizirat će se turističke zajednice mjesta i turistička zajednica općine koje će preuzeti sredstva i obveze turističkih društva i turističkog saveza općine.

Turistička je zajednica interesna organizacija svih subjekata, pravnih i fizičkih osoba u djelatnosti ugostiteljstva i turizma i s tom djelatnosti neposredno povezanih djelatnosti na području za koje se osniva.

Ciljevi aktivnosti turističke zajednice manifestiraju se u stvaranju općih uvjeta za razvoj i promicanje turizma, valoriziranje ukupne turističke ponude i njeno promicanje, stvaranje vlastitog turističkog identiteta i marke i njihova promocija u inozemstvu.

Za navedene djelatnosti turističkoj zajednici se osigurava financiranje putem članarine i boravišne pristojbe.

Prema elaboratu o osnivanu udjela u članarini turističke zajednice općine (prema ostvarenom prometu u 1990. godini) je sljedeće:

1. pravne osobe ugostiteljske djelatnosti 46,4%
2. Turistički posrednici, prevoznici, pošte 27.5%
3. Iznajmljivači (usluge građana u domaćinstvu)5,9%
4. Trgovina i obrt 15,2%
5. Fizičke osobe ugostiteljske djelatnosti 5,0%

Organizaciji i radu turističkih zajednica, a posebno turističke zajednice općine treba posvetiti posebnu pažnju zbog zadatka objedinjavanja i promocije turističke ponude rivijere.

Privredne organizacije

Crikveničko-vinodolska rivijera raspolagala je u 1990. godini sa ukupnim kapacitetima od 38.511 kreveta i mjesta u kampovima.

Zastupljenost pojedinih vrsta kapaciteta pokazuje ovaj pregled:

	Struktura u %		
	1980.	1985.	1990.
Hoteli,moteli	9,8	8,2	8,8
Turistička naselja	5,2	5,6	5,9
Odmarališta i ljetovališta	16,1	16,3	12,6
Privatne sobe	45,5	48,2	48,6
Kampovi	23,4	21,7	24,1
Ukupno:	100,0	100,0	100,0

Integracioni procesi iz 1974. i 1985. godine rezultirali su konačnim udruživanjem radnih organizacija u ROHIT "Jadran" koji je do 1991. godine nosilac najvećeg dijela ugostiteljskih i turističkih aktivnosti na području Crikveničko-vinodolske rivijere. Reorganizacijom Složena poduzeća "Jadran" sredinom 1991. godine iz sistema su istupili HTP "Novi" i DP "Jadrankomerc", dok su preostala poduzeća osnovala holding poduzeće i transformirala se u društva sa ograničenom odgovornošću.

Može se očekivati da će u procesu pretvorbe vlasništva, a i zbog izmijenjenih zakonskih uvjeta iznajmljivanja, hotelsko-turistička poduzeća napustiti djelatnost posredovanja u iznajmljivanju privatnih soba i apartmana. Stoga se postavlja pitanje organizacije turističke privrede u navedenim uvjetima dezintegracije.

Prvi korak, odnosno temelj oblikovanja svake organizacije, je postavljanje ciljeva. To znači da kreiranje organizacije može uslijediti tek kao posljedica definiranja ciljeva.

Koncepcijom razvitka turizma i ugostiteljstva općine Crikvenica utvrđen je osnovni cilj rezvitka turizma: daljnji razvitak i korištenje svih prirodnih resursa u svrhu dugoročnog unapređenja života ljudi ove općine, sa sljedećim elementima:

- maksimiranje dobiti i pokazatelja profitabilnosti,
- skladan razvoj kapaciteta,
- održavanje određenog nivoa ekologije.

Sada tim elementima moramo dodati i potrebu dugoročne sanacije zbog ekonomskog kolapsa turističke privrede uslijed drastičnog pada domaćeg i inozemnog turističkog prometa u 1991. godini.

Budući da je upravo institut privatnog vlasništva temeljni preduvjet povećanja efikasnosti privređivanja, saniranje, restrukturiranje i budući razvitak poduzeća iz djelatnosti turizma i ugostiteljstva treba promatrati u kontekstu vlasničke pretvorbe.

Kako se međutim ne može očekivati da će u današnjim uvjetima dva ponuđena načina "prave" privatizacije (kupnja idealnog dijela poduzeća, ili poduzeća u cjelini i dokapitalizacija) imati značajnu ulogu, kao polazna osnova u okviru koje treba osigurati potrebne pretpostavke za razvitak turizma preostaju tzv. "mehaničke" metode pretvorbe (pretvaranje potraživanja u ulog i prenošenje dionica na Hrvatski fond za razvoj i fondove). Cilj je reorganizirati poduzeće, i to tako da može spremno dočekati "pravu" privatizaciju.

Tako će se stvoriti uvjeti da se privredni subjekti samostalno organiziraju i opredjeljuju za tip organizacije. Moraju se stvoriti uvjeti za punu konkurenciju između pojedinih subjekata, što podrazumijeva izjednačene uvjete poslovanja i razvitka bez obzira na domicil vlasnika uloženog kapitala.

Veliki kapacitet smještaja u privatnim sobama i apartmanima osnovama je organizacije manjih agencija izdvajanjem biroa iz sastava hotelsko-turističkih poduzeća.

Buduće razvojne tendencije stvaraju uvjete za jačanje novostvorene agencije koja ima sve uvjete da proširi svoju djelatnost i na šire područje.

Organizacija elemenata ostale ponude

Aktivnostima turističkih zajednica i posebno agencija treba razvijati ostale elemente ponude: razne usluge, izlete, sportsko-rekreativne i kulturno-povijesne sadržaje. Aktivirati muzeje i galerije i sl. Sve to obogaćuje sadržaj boravka turista i stvara uvjete za produženje turističke sezone.

Organi vlasti

Općinski organi vlasti imaju ulogu koordinatora, regulatora i kontrolora brojnih faktora turističke receptive, koja je usmjerena na jačanje ekonomskih efekata od turizma. U vrijeme kada je udio društvenog sektora iznosio čak 90,5% u društvenom proizvodu (1988. godine), i to koncentriran u jednom poduzeću, putem kojeg se vršila koordinacija i kontrola, postavljena organizacija organa vlasti neće moći zadovoljiti u novim ranije opisanim uvjetima, te ju je potrebno reorganizirati i prilagoditi potrebama turistički razvijene općine.

Literatura:

1. Strategija dugoročnog razvoja općine Crikvenica, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka 1990.
2. Sanja Čižmar: Značaj ciljeva organiziranja u oblasti turizma i ugostiteljstva, Turizam 6/90. Zagreb 90.
3. Dr.Mladen Montana: Privatni sektor u turističkoj ponudi općine Crikvenica, Institut za turizam, Zagreb 1986.
4. Institut za turizam: Aktualna pitanja sanacije i razvoja turističkog sektora, UT 1-2/92. Zagreb 1992.